

Mark- och miljödomstolen

Till Klimat- och näringslivs-
departementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Utkast till lagrådsremiss En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar (KN2025/01871)

Mark- och miljödomstolen har tidigare yttrat sig med anledning av remissen av Kärnkraftsprövningsutredningens betänkande "Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter" (SOU 2025:7). Domstolen har också yttrat sig över Promemorian "En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar" (KN2024/01912). De synpunkter som lämnats i domstolens yttranden kvarstår.

Särskilt vill domstolen framhålla att det alltjämt är oklart vilken status regeringens godkännande enligt den föreslagna lagen är tänkt att ha i den kommande miljötillståndsprövningsprocessen. Det tycks inte vara bindande i något avseende. Mark- och miljödomstolen kommer alltså att kunna avslå en ansökan om miljötillstånd trots att regeringen har godkänt verksamheten enligt den föreslagna lagen. Den praktiska nyttan av godkännandet kan därför ifrågasättas.

Mark- och miljödomstolen påpekar också på nytt att bestämmelsen i 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken kan ge domstolen anledning att överlämna ett tillståndsmål till regeringen för prövning, trots att den sökta verksamheten har godkänts av regeringen enligt den föreslagna lagen. Det kan bli aktuellt om det under domstolens handläggning uppkommer nya frågor om t.ex. riksintresset för totalförsvaret eller landets elförsörjning som bör avgöras på politisk nivå.

Vad gäller överklagande av beslut enligt kärntekniklagen har frågan om mark- och miljödomstolarnas tekniska kompetens berörts i avsnitt 6.6 och konsekvensanalysen, avsnitt 9.6.2. Det synes alltjämt råda vissa missuppfattningar rörande mark- och miljödomstolarnas arbetsformer. Särskilda ledamöter kan inte överhuvudtaget ersätta den funktion som det tekniska rådet har under målets beredning. Under denna beredning samarbetar juristdomaren och det tekniska rådet tätt och hanterar alla de frågor som uppkommer tillsammans, oavsett om de är av huvudsakligen teknisk eller juridisk natur. I de synnerligen omfattande och komplexa mål som det här kan bli fråga om kommer det att uppstå en stor mängd frågor av varierande slag. Det är därvid helt nödvändigt att det tekniska rådet besitter rätt

kompetens. Avsaknad av sådan kompetens kan inte avhjälpas i efterhand genom att det först vid själva avgörandet kommer in särskilda ledamöter med erfarenhet av strålsäkerhetsfrågor. Det förhållandet att det deltagit teknisk expertis vid Strålsäkerhetsmyndighetens prövning är naturligtvis inte till någon hjälp för domstolen. Tvärtom talar detta för att domstolen behöver motsvarande kompetens för att kunna göra en seriös prövning.

I sammanhanget kan noteras att det i det föreslagna tillägget till 2 kap. 8 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar anges att de särskilda ledamöterna i mål enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet ska ha erfarenhet av sådana sakfrågor som faller inom Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhetsområde. Det föreslås dock ingen ändring av 2 kap. 4 § i samma lag, där det i andra stycket anges i vilka mål särskilda ledamöter ska ingå i rätten. Det innebär att huvudregeln i första stycket blir tillämplig även i mål enligt kärntekniklagen, dvs. att domstolen ska bestå av en lagfaren domare och ett tekniskt råd. Det finns alltså inget lagkrav på att särskilda ledamöter ska ingå i rätten vid prövningen av aktuella mål.

I konsekvensanalysen har konstaterats att förslagen innebär ökade kostnader för mark- och miljödomstolarna. Det framstår som oklart vilka kostnader det kan handla om. Mark- och miljödomstolen förutsätter att domstolen genom tillförande av erforderliga resurser kommer att ges fullgoda förutsättningar för att hantera de uppgifter som den tilldelas.

Detta yttrande har beslutats av rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Anders Söderström.

Magnus Hjort

Anders Söderström